

EDITORIAL

Una llei feta a mida

En la nostra societat ultimament estem assistint a uns **desproposits legislatius** propis de republicues bananeres. Per mencionar noms alguns dels casos mes cridaners, recordem que ya fa anys que se manté una lleislacio que permet les **ocupacions** illegals de vivendes; mes recentment tinguérem la llei del "**Solo sí, es sí**", que ha favorit a mes d'un miller de condenats per agressions o violacions a dones; i ara assistim a una manera de lleislar novedosa, a mida del delinqüent: es el cas de la, de moment, tombada **lleï d'amnistia**, eixa que vol borrar els delits que cometeren representants d'institucions politiqués i civiques i "ciudadans" en general, instigats estos ultims per l'odi i conduïts per la xenofobia i el supremacisme de certs lidés –també politics–.

Tots ells se rebelaren contra l'orde constitucional. S'ha de **borrar** que originaren destrosses que supongueren elevades perdues econòmiques, que assaltaren instalacions estratègiques i posaren en perill la vida dels agents de l'orde. Contra tot açò se vol aplicar la llei de que "no existí", i el govern, com que es debil i dependent, assentix i ademés premia als insurrectes condonant-los deuda o, com ara mateix, donant-los solucions als problemes portant-los l'aigua d'unes altres comunitats autònomes perquè patixen una sequia que es mes general de lo que aparenta... Tanta humiliacio val nomes per a mantindre en el poder a un president que a la **mentira** li diu "canvi d'opinio" i que te com a argumentari basic l'acusacio de "facha" contra tot el que aplica el simple sentit comu per a calificar les seues decisions.

Posats a lleislar hi ha lleis mes importants i nobles que se podien aprovar; com per eixemple la que evitaria l'**infracançacio** de moltes regions de l'Estat, aquella que permetera buscar **solucions hidriques** pactades i consensuades a l'hora que efectives i eficients, una atra que buscara la manera d'evitar els **desequilibris territorials** que generen malestars i enveges, rics i pobres, o una atra urgent que ajudara a solucionar els problemes del **sector primari**, al que este i els anteriors governs han abandonat, possiblement dirigits pels organismes europeus. *No sols de turisme viu l'home.*

Vaja per davant el nostre recolzament al sector agropecuari. Els productors estan acoement una moviisacio social en molts països europeus. Fins ara havien assistit impassibles a la falta de proteccio dels seus productes i del seu modus vivendi, i a la fi han explotat. No es deu solament a la pressio burocratica que el **Parlament** i la **Comissio europeus** han aplicat al sector, la protesta –tal volta mal encaminada en algun país, com **França**– va mes alla i planteja que no es possible ser competitiu

quan t'ofeguen a impostos, a normatives que obliguen a l'us de productes fitosanitaris carissims mentres patixes, en l'aquiescencia d'eixes institucions i dels seus satelits –els governs estatals–, una competencia deslleal de tercers països que no complixen les mateixes normes, que usen pesticides prohibits i en els quals deixa molt que desijar la situacio sociolaboral i els salaris dels treballadors que se dediquen a l'agricultura o la ganaderia, uns països que des de fa decades han rebut, i ara també reben, quantitats econòmiques desproporcionades –per als resultats que s'obtenen– destinades al desenroll d'eixes societats.

Europa, ara, segons la presidenta de la Comissio, va a mirar de paliar i posar remei; tingam present que estem en any electoral i no volen quedar-se sense cadira o que comencen a alçar-se veus que qüestionen l'**Unio Europea**. No cal dir que l'ideal europeïste dista prou de la realitat constatable, i que eixes institucions haurien de començar per aplicar-se elles mateixa mides restrictives, d'igual o mes calat que les que preparen a la ciutadania. ¿Quan viajaran en tren o en bus?, ¿quan faran us d'un transport public no contaminant?, ¿i quan acabaran en la macroburocracia? I en relacio ad açò ultim, ¿per qué dos seus del Parlament? Els viages mensuals de tots, dels funcionaris i burocrates, i de la documentacio entre **Strasbourg** i **Brusseles**, a dia de hui, ¿te algun sentit? ¡Vixca el balafiament!

Com dia aquell: "Tu fes lo que yo te diga, pero no lo que yo faça". Açò es lo que passa en els politics: diuen que estan per a atendre al conjunt de la ciutadania i nomes fan que condicionar-la mentrimentres passen a convertir-se en una **casta** que, entre unes altres coses, vol ser intocable.

Per ultim, un breu: els integrants del **pancatalanisme** mes cerrer, disfrazat de tolerancia i bondat, ya han obert la veda per a condemnar a qui no pensa com ells. Hi ha casos concrets, com el de l'institut de secundaria (IES Historiador Chabàs) de **Dénia** o el mes recent de **Meliana** (IES La Garrigosa). En el primer, el secretari totpoderos ha vetat una revista valenciana, la que edita l'associacio **Roc Chabas-La Marina**, per estar escrita en **Normes d'El Puig**; en el segon, l'institut de Meliana advertix, per mig d'un escrit firmat per "l'assemblea del professorat", a l'Ajuntament de la localitat (elegit democraticament) lo que ha de fer i no ha de fer en materia de llengua o en la cessio de locals per a realisar activitats culturals.

A poc que perden el control absolut, per pocet que siga, els ix el censor que porten dins. Esperem no deixar de donar-los motius per a que mostren la seua autentica faç.

LA CITA

Les lleis son com les teles d'aranya, a través de les quals passen lliurement les mosques grans i queden enredrades les chicotetes.

Honoré de Balzac

SUMARI

- 1
EDITORIAL: **UNA LLEI FETA A MIDA**
- 2
FENT MEMORIA: **LES TROBES EN LAHORS DE LA VERGE MARIA I L'INICI DE L'IMPRESA EN VALENCIA**
- 3
JOCS TRADICIONALS (XCVII): **CANÇONETES INFANTILS (I IV)**
LLISTAT: **ACTIVITATS CULTURALS**
RESENYA BIBLIOGRAFICA: **50 CITES SOBRE LA LLENGUA VALENCIANA**
FENT MEMORIA: **LES TROBES... (Continuacio)**
- 4
PASSATEMPS
RONDALLA: **EL LORO QUE DEMANA LLIBERTAT**

ACLARIMENT

Esta publicacio està redactada en les Normes d'El Puig. Encara que es una obra colectiva,

l'encarregat de la redaccio final de cada articul te llibertat per a fer-ho en la normativa d'accentuacio de la seua preferencia. Este tema es motiu de debat, pero no de divisio, entre nosatres.

Les Trobes en lahors de la Verge Maria i l'inici de l'impremta en València

El 11 de febrer d'enguany es complix l'aniversari de la convocatòria que tingue lloc en 1474, fa 550 anys, d'un certamen poètic que tenia com a tema obligatori lloar a la **Mare de Deu**, el qual donaria pas a la publicació, el 25 de març d'eix any, de la primera obra lliterària impresa en la Península Ibèrica: **Les Trobes en lahors de la Verge Maria**.

L'aparició de l'impremta es u dels fets que mes han influït en el transcurs de l'història del ser huma; significà un canvi a nivell històric, cultural i intel·lectual, una evolució de la mentalitat arraïlada en l'Edat Mija i un pas cap a l'Edat Moderna i el Renaixement.

L'atribució d'est invent li correspon a l'alema **Johannes Gutenberg** i es situa entorn al període que va de 1440 a 1453. Gutenberg era un orfebre alema coneixedor de l'art de la fundició i encarregat de fer treballs d'artesanía en metalls preciosos i aleacions. El nomenat "pare de l'impremta" inventà els tipus movils moderns, en els quals cada peça metálica correspon a una lletra individual i el text se compon per l'encaix successiu de les mateixes. Del seu taller de **Maguncia** sorgí el primer llibre impress, en 1455, que es conegut com la **Biblia de Gutenberg**, o **Biblia de 42 llinees**. La ciutat fon incendiada i saquejada en 1462, per lo que els impressors, que ya s'havien multiplicat, s'hagueren de dispersar, en lo que l'invent s'estengue al restant d'**Europa**.

No es casualitat el fet de que la primera obra lliterària impresa en territori peninsular se donara en la **ciutat de València**, ya que el sigle XV es l'etapa de major esplendor social, econòmic i intel·lectual del **Regne de València**, un període en el que destacaria sobre el restant de regnes peninsulars. La ciutat de València, la mes poblada en diferència, era una gran capital en una economia potent i una intensa vida cultural. Les relacions comercials, vehiculades a través del seu actiu port, sobre tot en Italia pero tambe en el restant de països europeus, fomentaven els intercanvis culturals.

L'alemana **Gran Companyia Comercial de Ravesburg**, que tenia interessos comercials en tota Europa, contava en una oficina en la capital valenciana, dirigida per **Jacob Vizland**. Este, entenen l'importancia de l'obra a publicar, cridà a l'impressor alema **Lambert Palmart**, discipul de Gutenberg, el qual, junt en la seua esposa **Leonor Eiximenis** —qui ajudaria a finançar el taller del seu marit—, instalà una impremta en el **Portal de Valdigna**. Allí es a on s'editarien **Les Trobes**.

Tradicionalment s'ha considerat esta obra la primera en imprimir-se en Espanya i la de Palmart la primera impremta. Noves investigacions pareixen donar la prioritat a **Segovia**. No obstant continúa sent cert que **Les Trobes** es la primera obra lliterària impresa, puix en el cas de Segovia se tracta de l'impressió de les actes d'un sinodo celebrat en la ciutat.

Una característica especial de l'obra valenciana es que en ella se deixen de costat els **tipus gotics** habituals i s'utilisa la tipologia **humanística** o **romana**, una innovació procedent dels humanistes italians. Es tracta d'un fet aïllat, donat que este model encara tardaria en generalisar-se.

Una atra transcendental obra valenciana, la **Biblia Valenciana** de **Bonifaci Ferrer** —que començà a imprimir-se en febrer

de 1477 concloent-se en març de 1478—, fon tambe obra de Palmart, treballant en la col·laboració d'**Alonso Fernández de Córdoba**, abans de que este s'independisara i es convertira tambe en un important impressor. El cost de l'edició corregue a carrec de **Felip Vizland**, germa de Jacob i hereu a la seua mort, en qui Palmart continuarà treballant en mes publicacions fins a 1479.

REPRODUCCIO DE LA PRENSA DE GUTENBERG, MOLT SIMILAR A L'UTILISADA PER LAMBERT PALMART, QUE SE POT CONTEMPLAR EN EL MUSEU DE L'IMPRESA, EN EL MONASTERI D'EL PUIG

Les obres o trobes dauall ferides les quals trac ten de labors dela facratissima verge Maria foren fetes e ordenades p los trobadores dei^o e en caluna deles dites obres ferides ríponents a una fentecia o feria d'el mes prop infernal libel o cartell ordenat p lo venerable moff Bernat fenollar preure e domer dela Seu d'la infigne Ciutat de València de manament e ordinatelo del Spectable fenyor fratre Luis despuig Mestre de Muntefa e Vitrey en tot lo Regne de València Lo qual fenyor com adeuot dela verge Maria pofa en la dita Ciutat de València una loya a tots los trobadores a onze dies del mes de Febr Any d'la natiuitat d nre fenyor Mil. CCCC. Lxxiiii. eo es hun tros d' d'rap de uellut negre apte o bastant p hun gipo qui mils lobara la verge Maria en qual feuel len gua la qual loya per adir en aquella fonch lo dit dia pofada en la casa d'la cofraria de fant Jordi dela dita Ciutat e l'ungada a xxxv. del mes de Mars del dit any Lo tenor o feria del dit Cartell es lo mes prop fequent:

PRIMERA PAGINA DE
LES TROBES

que realisa un estudi sobre l'unic exemplar que se conserva de l'obra en qüestió en la **Biblioteca de l'Universitat de València**, el qual arribà procedent de la biblioteca del **Real Convent de Predicadors de València**. Diu Grajales: "De los poetas citados anteriormente, son muy pocos de quienes se conocen poesías aparte de las incluidas en este notabilísimo cancionero. No cabe dudar que la mayor parte de ellos alcanzarían reputación y prestigio en su tiempo, en virtud de obras que hoy día no se conocen".

A pesar de que la convocatòria no especificava l'idioma a usar, els poemes foren escrits molt majoritariament en **llengua valenciana**; cosa natural, puix que l'aconteyiment se produí en la capital del Regne de València. El motiu de la convocatòria parti del desig del virrei **Lluís Despuig** d'honar a la Verge Maria. L'encarrec de l'organissació del certamen recaigüe en el poeta valencià naixcut en **Penaguila**, **Bernat de Fenollar**, persona molt relacionada en els cercles lliteraris que en aquella época hi havia en la capital.

Les Trobes se compon de quarantacin poemes, quaranta d'ells escrits en valencià, quatre en castella i u en toscà (com indica el seu autor, **Narcís Vinyoles**), aixina com un prolec en llatí. Els poemes havien de constar de cinc estrofes, en dedicatòria i tornada, pero tenien llibertat en quant a l'estil i la llengua. En total participaren quaranta poetes, alguns dels quals aportaren dos composicions, i Vinyoles tres. Sobre la seua procedencia, 32 eren de València ciutat, quatre de **Xativa**, u de **Gandia**, u era catala i dos castellans.

Els autors que participaren en el certamen tenien diferents professions: meges, notaris, religiosos, escriptors, dos estudiants, un argenter, un mestre o un fabricant de naips. D'entre tots, destacar la participació de Joan Roig de Corella, Jaume Roig, Bernat Fenollar —que no optà a premi—, Jaume Gassull, Narcís Vinyoles, Miquel Pereç, Bernardí Vallmanya, Joan Vidal, Lluís Alcanyic o Joan Moreno. Ad estos, s'han d'afegir: Jordi Centelles, Franci [Francesc] Castellvi, Francesc Barceló, Joan de Nagera, Berenguer Cardona, Pere Pereç, Joan Verdansa, Antoni Vallmanya (de Barcelona), Lluís Munyoc, Joan Gamiça, Joan Sobrevero, Joan Llançol, Gines Fira, Pere Civillar, Llorenç Diamant, Joan Sant Climent, Berthomeu Salvador, Lluís Catala, Berthomeu Dimas, Hun castella sens nom, Francesc Vilalba, Joan del Bosch (de Xativa), Lluís Garcia, Bernat Despuig, Jeroni Monço, Francesc de Sant Ramon, Mateu Esteve, Pere Alcanyic (de Xativa), Pere Bell i Joan Vidal.

La primera reimpressió se la devem a **Francesc Martí Grajales**, publicada en el titul de *Primer libro impresso en España. Les Trobes en lahors de la Verge María* (1894), treball en el

Continúa en la pagina 3.

Cançonetes infantils (i IV)

Carnicer

La mare estira el braç del chiquet o la chiqueta i en la ma oberta, com si fora un ganivet, fa com si tallara trossets. Comença dient: “Quan vages a comprar carn, li dius al carnicer que no talle per aci”, mentres fa que talla una part del braç, la mes proxima a la ma, i continua: “Ni per aci... Ni per aci...”, i fa com que va fent talls en el braç mentres va avançant cap al coll o l'aixella i en el to de veu va donant-li suspens a l'accio. Quan arriba a l'altura de l'aixella diu: “¡Pero si per aci!”, mentres li fa cosquerelles i el chiquet esclata a riure.

VELADA D'HIVERN, DE JOSEP MONGRELL

Si el chiquet coneix la canço i apreta el braç per a evitar les cosquerelles, la mare li les fa en l'atra aixella, en la panxa o a on li vinga mes a proposit.

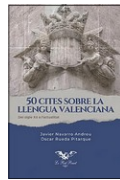
Els ditets de la ma

La mare li pren la maneta oberta i li va tocant successivament els ditets començant pel polze o dit gros, mentres diu: “Este es el pare”. Seguidament li toca l'index o senyalador: “Este es la mare”. A continuació el dit del mig o miger: “Este demana pa”. Segueix en l'anular o gandul: “Este diu que no n'hi ha”. I acaba en el gorri o dit chicotet: “Dins del caixó n'hi ha un rosegonet”, i sacseja el dit.

RESENYA BIBLIOGRAFICA

J.B.A.

Navarro Andreu, Javier i Rueda Pitarque, Òscar
50 cites sobre la llengua valenciana. Del segle XII a l'actualitat
Lo Rat Penat. Valencia, 2023
(136 pàgines)

Des dels anys setanta del segle XX es ve negant (ya se fea abans, pero no tan obertament), des de certs rogles acadèmics oficialistes, l'existència de la llengua valenciana, recolzada esta campanya ideològica i antivalenciana en diners provinents de les institucions de **Catalunya**, pero també des de les nostres pròpies institucions, és dir, en els diners de tots els valencians.

És per això que els autors d'esta obra, a pesar d'existir varis llibres ya sobre cites de la llengua valenciana, han volgut fer un nou treball en esta mateixa línia, ya que les campanyes sobre la negació d'una identitat pròpia del nostre idioma no cessen, sobre tot en els centres educatius autòctons i en especial des de certes facultats de les universitats valencianes.

En este llibre el lector pot trobar **cinquanta cites** que cronològicament van des **del segle XII fins als nostres dies** i que fan referència a la **llengua valenciana**: el seu nom, la seua entitat, el seu oríge, les seues característiques, les seues relacions en uns altres idiomes de l'entorn, la seua normativació; o be oferixen una visió positiva i equànim del fet idiomàtic valencià.

Cinquanta cites d'autors regnicoles i d'uns altres que, no sent-ho, aporten, si cap, més valor a les afirmacions que volquen en les seues obres. Uns **apunts biogràfics** del personatge autor de la cita i la reproducció en imatge de la mateixa complementen el relat explicatiu.

Ademés, i com a preàmbul introductori, s'expon **l'història de la llengua valenciana** sintetisada, des dels seus inicis fins al present, ademés d'una reflexió sobre el seu futur.

ACTIVITATS CULTURALS
FEBRER DE 2024

Trobarà mes informació dirigint-se a les respectives associacions:

ARACV (Amics de la RACV)

C/ Avellanés, 26. 46003 Valencia C.
secretaria@amics-racv.org

GAV (Grup d'Accio Valencianista)

C/ Julià Peña, 3. 46018 Valencia C.
grupdacciovalencianista.com

Roc Chabàs (Assoc. Cultural Roc Chabàs-la Marina)

rocchabas2018@gmail.com

Rogle

rogleconstantillombart@gmail.com

8 Feb (dijous) 11 h. C/ Monfort. Valencia C.

VISITA CULTURAL

Fernando Sastre i Emilia Cantón guiaran la visita.

Punt d'encontre: entrada al jardí.

+Info: **ARACV**

8 Feb (dijous) 19:30 h. Seu del GAV.

PRESENTACIO DE LLIBRES i LAMINA

▪ **Juli Moreno**: *Orgull del nostre poble, mare i sol de Valencia*.

▪ **Javier Navarro**: *La Mare de Deu dels Desamparats, font d'inspiració poètica*

▪ L'editorial Mosseguello presenta “*La Peregrina*”, litografia de la Mare de Deu dels Desamparats realitzada pel dibuixant **Sergio Guinot**.

+Info: **GAV**

10 Feb (dissabte) 12 h. C/ Temple Sant Telm, 7 D. Denia

CONFERENCIA

José Payá Alberola: *Descabezando mitos*.

+Info: **Roc Chabàs**

Fins al **22 Febrer**. Entrega d'originals per al

XIV CERTAMEN POETIC “Parlant en Ausias March”.

El poeta guanyador i els dotze primers presentats llegiran els seus poemes el dia 2 de març en l'Homenaje a Ausias March, realitzat davant de la seua tomba en la Seu de Valencia.

+Info: **GAV**

FENT MEMORIA

M^aA.M.C.

Les Trobes...

Ve de la pagina 2.

I descriu el treball d'impressio: “La obra carece de portada; su tamaño es en 4.º, de 66 hojas, 8 de ellas en blanco y las 58 restantes impresas en letra romana. No contiene lugar ni año de impresión, y por lo tanto carece del colofón donde generalmente constan uno y otro; se compone de siete cuadernos, cuatro de 10 hojas, uno de 12, otro de 8 y otro de 6”.

La publicació de *Les Trobes* es un testimoni de la puixança de la Valencia del segle XV, tant des del punt de vista comercial i social, mostrant al nostre Regne com a avançat en l'introducció d'innovacions tècniques, com era el cas de l'impremta, com des del punt de vista cultural, a l'iniciar-se en este menester en la publicació d'una obra literària; obra en la que ademés es de resaltar la naturalitat en que les personalitats mes destacades utilitzaven per a les mes elevades creacions intel·lectuals la llengua valenciana.

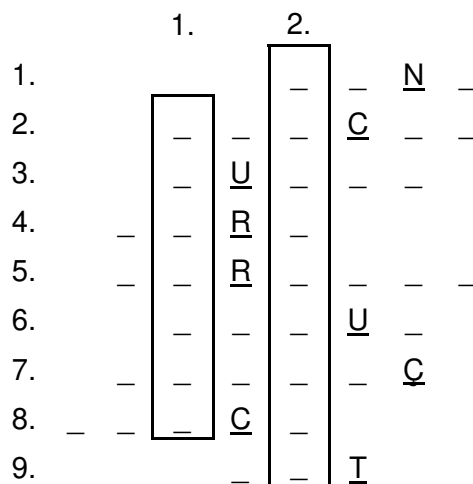
Resol l'acrostic del costat a partir de les definicions.

1. Mamífer remugant paregut al cervo, de cap gran i corpulent, te les banyes en forma de pales i habita en boscs nordics.
2. Se diu d'aquell que ha segut elegit o nomenat per a ocupar un carrec i encara no ha pres possessio del mateix.
3. Antigament, torneig o combat entre cavallers a cavall i en llança.
4. En masculí, s'aplica a la pell llisa, sense arrugues.
5. Asprea de les coses, especialment al gust i a l'olfat. Tracte sec, aspre, brusc.
6. Jugador habil i expert, pot arribar a fer del joc el seu mig de vida.
7. Massa compacta de terra que al colpejar-la se disgrega facilmente. Massa chicoteta de sucre, gel... de forma cubica. En sentit figurat, s'aplica a la persona ignorant.
8. Residu de l'oli.
9. Eixida del Sol o d'un atre astre per l'horiso.

La solucio a peu de pagina.

PARAULES VERTICALS

1. Expulsar, llançar, impulsar en força cap a fora.
2. Traduir o interpretar lo que està escrit en sifres o signes desconeguts; per extensio, llegir un escrit dificil d'entendre.

RONDALLA

M^aA.M.C.

El loro que demana llibertat

Esta es l'història d'un loro molt con- tradictori. Des de fea un bon grapat d'anys vivia engabiat, i el seu propietari era un vell al que l'animal fea companyia. Cert dia, l'ancia convidà a un amic a sa casa a que tastara un saboros té de Cachemira.

Els dos homens passaren al salo a on, prop de la finestra i en la seua gabia, estava el loro. Se trobaven els dos homens prenent el té, quan el loro començà a cridar insistentment i vehementment:

—iLlibertat, llibertat, llibertat!

No parava de demanar llibertat. Tot el temps en que estigue el convidat en

la casa l'animal no deixà de reclamar llibertat. Fins tal punt era **aborronador** la seua sollicitut, que el convidat se senti molt apenat i ni tan sols pogue acabar de assaborir la seua tassa de té. Anava a eixir per la porta i el loro continuava cridant: "iLlibertat, llibertat!". Passaren dos dies. El convidat no podia deixar de s'aferrà en el bec i les ungles als barrats, negant-se a abandonar-la, al en el loro. Tant l'**atribulava** l'estat de l'animalet

que decidi que era necessari posar-lo en llibertat. **Esbossà** un pla. Sabia quàn deixava l'ancia la casa per a anar a fer la compra. Aprofitaria eixa **absencia** per a lliberar al pobret pardal.

Al sendema el convidat s'apostà prop de la casa del vell i, en quan el va vore eixir, corregue cap a la casa, obrigue la porta en un **ganchet** i entrà en el salo, a on el loro continuava cridant: "iLlibertat, llibertat!" Al convidat se li trencava el cor. ¿Quí no haguera sentit pietat per l'animalet? Ràpid, s'acostà a la gabia i obrigue la porteta. Llavors, el loro, **aterrorisat**, se llançà al costat opost de la gabia i s'aferrà en el bec i les ungles als barrats, negant-se a abandonar-la, al temps que continuava cridant: "iLlibertat, llibertat!"

Traduccio i adaptacio a la llengua valenciana treta de ciudadseva.com

GLOSSARI (paraula/ sinonims: definicio)

Aborronadora/ impresionada: Que posa els pels de punta per causa del fret, la por, etc.

Absencia/ alluntament/ distancia: Fet de no estar present en un lloc i moment.

Aterrorisat/ aterrat/ acovardat/

espantat: Que te una intensa por o terror.

Atribulava de atribular/ apesasar/ capitombar/ apenar: Causar afliccio o pena.

Engabiat/ confinat/ tancat: Ficat dins d'una gabia.

Esbossà de esbossar/ plantejar/

propondre: Fer un esbos, un primer disseny sense perfilar.

Ganchet/ obridor/ clau: Fil d'aram fort o barreta de ferro, en la punta doblegada, que s'utilisa per a obrir panys o pestells quan no es dispon de la clau corresponent.

Solucio:

Verticals: 1. EJECTAR 2. DESSIFRAR 1. DANT 2. ELECTE 3. JUSTA 4. TERS 5. ACRRITUT 6. TAFUR 7. TARROÇ 8. MORCA 9. ORT

I RECORDA...La nostra primera paraula es **ejectar**. Que es pot ejectar es **ejectable**. Està **ejectat** lo que està expulsat o impulsat cap a fora. Una **ejeccio** es l'acte de llançar, d'expulsar. Un **ejector** es un aparat que expulsa l'aire, l'aigua o unes atres materies per mig de rajos de vapor. Eix. *El pilot accionà l'ejeccio de la cadira al pegar-se foc el motor.*

La nostra segona paraula es **dessifrar**. Està **dessifrat** l'escrit que s'ha pogut llegir o traduir. Es **dessifrabable** l'escrit que pot ser dessifrat. Que o qui dessifra es **dessifrador**. Eix. *M'ha costat molt dessifrar la recepta del mege. / Els investigadors han obtingut la clau per a dessifrar este codic antic.*